

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. XIII. Respondetur aliis rationibus, quæ à Fevreto proferuntur in præd.
cap. 3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

de rebus spiritualibus ad Ecclesiasticos. Officiales liberè judi-
candas remittentibus. Minus esset inflictum Ecclesiæ vulnus,
si limitibus illis verè circumscriberetur Regionum Judicium
examen. Sed præterquam quod non magis, imò minus ad
Laicos, quàm ad Ecclesiasticos pertinet, spiritualia à tempora-
libus, à sacris profana discernere. Testis est ipse Fevretus quàm
latè perrupti sint aggeres, quos hîc commemorat.

12. Adverte autem quomodò hic Scriptor excurrat. Nam
§. superiori dixerat Curias sæculares non se immiscere judiciis
Ecclesiasticis, nisi ubi usurpata fuisset jurisdictio Regia, hic
jus patronatus ad Laicos pertinens etiam in exemplum addu-
cit materiæ appellationum ab abusu, quasi jus patronatus
sit aliquid profanum, & ut ipse loquitur, ad spiritualia
nullatenus pertingens, de quo non possit Ecclesia sine in-
juria Judicium sæcularium sententiam ferre. Hic tamen non
subsistit, ut in toto ejus Tractatus decursu videre est.

13. Paragrapho 4. negat confundi jurisdictiones, aut
Ecclesiasticam à Regia ullo modo imminui; quia appella-
tiones ab abusu inductæ sunt, inquit, ut sua cuique ju-
risdictio salva esset. Si is fuit primæ introductionis finis,
ex eventu patet eas contrarium fortitas esse effectum, ut
sæpè diximus.

C A P U T XIII.

*Respondetur aliis rationibus, quæ à Fevreto proferun-
tur in præd. cap. 3.*

1. **N**on esset, cur tantum eniteremur adversus appella-
tiones ab abusu, si verum esset, quod ait Fevretus in
§. 5. hujus capituli; Illas scilicet Summis Pontificibus pro-
bari: vereor tamen ne non verum sit, quod ille affirmat. Sal-
tem neque rationes, quas Summis Pontificibus propositas nar-
rat, ejusmodi sunt, quibus motos illorum animos arbitrer;
neque conjecturæ quibus utitur, secutam approbationem
suadent. Quid enim sanctæ Sedi ab Oratoribus Regis Christia-
nissimi adductum fuit in favorem illius praxis Curiarum Gal-
licanarum ?

2. Pri-

2. Primò proposita fuit possessio. At illa neque multùm erat antiqua, neque pacifica, ut evidenter demonstrant Acta Cleri Gallicani, inter quæ multa sunt monumenta, quibus constat Episcopos apud Reges sæpessæpiùs orasse adversus illum usum, quem superiori sæculo vetustiore non esse jam vidimus: cumque desperarent se integram mali sanationem consecuturos, levamen saltem frequenter postulaverunt.

3. Secundò expositum fuit nullum alium Judicem posse de illis appellationibus cognoscere, cum ageretur de usurpata jurisdictione. Quid ergo, si Princeps, aut Senatus declararet suæ jurisdictionis esse, de rebus Fidei decernere: ad nullum alium pertineret de controversiis circa mysteria Religionis judicia ferre? Et, si id ab Episcopis tentaretur contententibus partem illam Episcopalis juris esse, solæ Curia Regiæ Judices essent illius quæstionis de competentia, ut vulgò nuncupatur? Dices nullum esse illius mali periculum in Gallia, ubi omnes profitentur auctoritatem Regiam illuc usque non pertingere. Ita quidem, exceptis hæreticis publicis, olim sentiebant Gallicani. Sed metuentum est, ne Officiales Regii, quorum plerique tunc sibi præclarè suo defuncti officio videntur, cum, depresso Ecclesiæ dignitate, Regiam extulerint, postquam disciplinam, quæ, ut ait S. Cyprianus lib. *De disciplina, & habitu Virginum*, *Reverentia fidei est*, ad sæcularia Tribunalia pertraxerunt, fidem denique ipsam Principum judiciis submittant. Nec vanum esse timorem ostendemus in conclusione.

4. Nisi Regii Officiales bonâ fide discernant, & agnoscant, quid ad Ecclesiasticam, quid ad laicam jurisdictionem pertineat, & unaquæque sibi suas partes vindicet, nullus erit dissidiorum finis; quibus in controversiis, licet propter potentiam temporalem plerumque prævaleant laici, non sine gravi animarum suarum detrimento, non dubito quin de jure finium regundorum judicium ad Ecclesiasticum potius pertineret Tribunal. Argumentum à pari, quo sæpè usi sumus, est *ad hominem*, ut dicitur, totam veritatem non exprimens.

5. Dicitur præterea tertio, Senatum non solis Laicis, sed etiam Clericis constare, adeoque corpus esse mixtum, non merè laicum.

Laicum. Verum quidem est, Senatum Comitiorum generalium loco successisse, atque ita quemadmodum olim ex quo Clodovæus Catholicam fidem suscepit, Episcopi juxta consilium S. Remigii, Consiliis Regiis, ac generalibus Conventibus, seu Placitis, & Parliamentis (iis enim nominibus indistinctè nuncupabantur) interesse solebant; ita constitutis Curiis Parliamentorum, ut in loco permanentes, jus omni tempore dicerent, inter Laicos conscripti sunt etiam Clerici; & dum intermissus fuit mos eligendorum ex Clero Consiliariorum, institit Clerus apud Reges, ut restitueretur; sperans nimirum fore, ut Clerici fidiorem operam navarent, ad impediendas Ecclesiasticæ jurisdictionis à laica usurpationes. Verum ridiculum est, idè Parliamentis jus decidendarum causarum Ecclesiasticarum tribuere, quod aliqui ex Consiliariis Clerici sint. Illorum enim numerus adèd exiguus est, ut in tanta Judicum multitudine pro nibilo reputandus sit. Nec adsunt, ut res Ecclesiasticæ ibi judicialiter tractentur cum sæcularibus negotiis, alioquin enim par saltem Ecclesiasticorum, & Laicorum numerus requireretur, sicut in Curiis, de Edicto nuncupatis, seu bipartitis, ad dirimendas Catholicorum cum hæreticis controversias, totidem sunt, aut erant hæretici quot Catholici.

6. Fuit quidem illa Clericorum, & Laicorum paritas ab ipsa Senatus Parisiensis institutione aliquandiu observata; cumque interrupta fuisset, iterum fuit restituta, ut videre est apud Stephanum Pasquierum lib. 2. cap. 3. Inquisitionum. Constat enim ex Edicto Ludovici XI. an. 1461. die 11. Septembris dato, & inter acta Cleri Gallicani relato, Senatum Parisiensem ex pari, aut ferè pari Clericorum & Laicorum numero tunc conflatum fuisse, & ex iis quadraginta Senatores Ecclesiasticos, ac totidem Laicos fuisse, unum Advocatum Regium è Clero, & alterum laicum, &c. Non dum tamen natæ erant appellationes ab abusu. Assistebant verò Clerici ut dixi, in judiciis sæcularibus juxta consilium S. Remigii; quia spes erat fore ut illorum ordo, ac religio, tum ipsos, tum etiam alios ad justè judicandum induceret; deinde ut Ecclesiasticæ jurisdictionis vindices essent, sed immutata est Ecclesiæ fors: expulsi sunt Clerici, paucissimis ex-

K k k k

ceptis,

810 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
ceptis, tum quando magis necessarii forent. Quamquam,
ut verum fatear, nescio an qui è Clero assumuntur, sui erga
Ecclesiam Officii satis meminerint. Nam etiam qui pii, ac
justitiæ studiosi audiunt, quia Magistratus suos, ut civiles
habent, de rebus etiam Ecclesiasticis plerumque magis juxta
sæcularium Judicum stylum, quàm secundum Canones, &
summorum Pontificum Constitutiones sententiam ferre di-
cuntur. Quid putas facturos Laicos quamvis Christianos,
& Catholicos?

7. Utilitas appellationum ab abusu petitur quartò, ex eo quòd
excogitatae sint, ad impediendum quòd minus sacris Decretis
derogaretur, vel Regni legibus. Sed Regis quidem est legum
politicarum custodiæ debito modo invigilare; Ecclesiasticarum
autem executionem tantummodò curare, postulante
Ecclesiâ, non autem illarum Judicem agere. Aliàs sacris Ca-
nonibus derogatur, dum opera dari dicitur, ne derogetur.

8. Ex eo etiam commendantur, quòd illis pariter utan-
tur Clerici ad tuendam suam jurisdictionem adversus sæcula-
rium injurias. Factum id fortassis aliquando est; sed compu-
tentur Placita, seu Arresta in registris Curiarum contenta,
vel à scriptoribus Gallicanis, Fevreto præsertim, relata, &
constabit, vix unum pro jurisdictione Ecclesiasticâ contra
Laicam reperiri, inter mille pro sæculari contra Ecclesiasti-
cam prolata. Quòd additur, temerè appellantes ab abusu gra-
viter puniri, ex eo solo falsi argui posset, quòd infinitus
ferè sit illarum appellationum numerus. Num gravis pena
temeritatis & sacrilegii, duorum aut quatuor nummorum
multa, quæ judicium Ecclesiasticum defendenti perinde at-
que impugnanti imponitur?

9. Verum est quòd notat idem Fevretus, Laicos poten-
tiâ Brachii sæcularis præditos, promptiores, & faciliores
esse ad usurpanda jura Ecclesiastica. Utinam æquè verum es-
set, quòd asserit, appellationes ab abusu utiles, ac efficaces
esse ad comprimendas illas usurpationes. Quòd enim plures
Prælatos, Collegia, & societates Ecclesiasticas illis usas esse
dicit, non probat earum utilitatem; quandoquidem multò
pluribus Prælati, Collegiis, ac societatibus gravissimæ, &
Ecclesiasticæ jurisdictioni infestæ visæ sunt. Cæterum Fe-
vreto

M. C.

Libertatibus
Ecclesie Gallicane
GIII
231

vreto fidem non habeo sine teste affirmanti, probatas ex omni parte fuisse hujusmodi appellationes Gregorio XIII. cum antea conquestus fuisset de Constitutione Blesensi ab Henrico III. edita an. 1579.

10. Frustra §. 6. plurimas congerit auctoritates scriptorum Gallicanorum in favorem appellationum ab abusu. Ex iis enim scriptoribus, plerique non in ea tantum parte, sed in aliis pluribus Ecclesiasticæ jurisdictioni tam aperte iniquos sese exhibuerunt, ut minimi momenti sit illorum suffragium: & facile esset illis longè majorem omnis generis scriptorum numerum opponere. Galli quidam unico verbo respondent, illos Autores vel morum Gallicanorum infcios fuisse, vel Curia Romanæ adulatos. Sed nescio an non verius Gallicanis scriptoribus objiciatur, illos Ecclesiasticæ jurisdictioni esse infensos, Principibus ablandiri, Ecclesiasticæ Majestatis depreffione gloriari, lucrum ex litibus circa res Ecclesiasticas expetere. Quod absit, ut de omnibus accipiam. Non enim defunt in Christianissimo illo Regno, qui illas appellationes improbent: nec parvus est illorum numerus.

11. Nec tamen intra fines à scriptoribus ipsis, quos citat Fevretus, præfixos, illas appellationes continuerunt Judices. Nam, ut hoc tantum exemplum proferam, Guido Faber Advocatus Regius Legatione ad Concilium Tridentinum, vel potius orationum in illo habitarum irreverentiâ (ut mitiori verbo utar) & primo ad propagandam per universas Gallia Ecclesias Regaliam conatu famosus, laudibus immensis, & eo ipso ridiculis, appellationes ab abusu extulit: non potuit tamen non fateri, referente Fevreto, hujusmodi appellationibus, non nisi rarò, opportunè, ac in magnis & illustribus causis esse utendum. An id observetur, testantur volumina registorum, & librorum, Placita super his prolata continentium.

12. Inter illos quidem Autores, quos refert Carolus Fevret, sunt aliqui veneratione digni, quorum sententia, si appellationibus illis faveret, non esset facilè contemnenda. Sed illorum suffragium parum ad excusandam ejusmodi praxim juvat. Nam v. g. quæ refert Fevretus verba tanquam Cardinalis Perronii, non Illustrissimi illius, ac nunquam satis com-

812 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
mendandi Purpurati, sed Parliamentorum sententiam exprimunt; dum ait, remedium illud à Parliamentis haberi tanquam Asylum libertatum Gallicanarum, firmumque jurium Coronæ propugnaculum.

13. Dominus de Foix, qui etiam allegatur, factus quidem fuit Archiepiscopus Tolosanus, sed, cum ea pro appellationibus proferret, quæ exscribit Fevretus, Oratoris Regii, non Archiepiscopi, munus obibat apud summum Pontificem: unde nihil mirum, si Regias rationes promoveri conatus sit.

14. Ad appellationes illas confugerunt aliquando Episcopi, ut notat Fevretus, sæpè inferiores Clerici, aliquando Regulares; sed in hoc, ut supra diximus, magis ad amovendam veram, aut falsam injuriam, aliâ, ut illis videbatur, ratione indeclinabilem attendebant, quàm ad damnum hinc Ecclesiæ illatum.

C A P U T X I V.

Quam sequi conveniat agendi rationem, si quando injusti mandati executio exigatur.

1. **E**T si non temerè damnanda sint superiorum Decreta, vel Præcepta, sed potiùs justa præsumenda sint, quoties apertam iniquitatem non continent; à qua regula si recedatur, peribit omnis ordo, confundetur omne regimen, subditis ob innatam, vel à peccato contractam, ad libertatem propensionem, mandata sibi minùs grata tanquam injusta vel de injuriâ suspecta facillimè accusantibus: Tamen quia Præpositi, quicumque illi sint, affectibus privatis duci in condendis legibus, aut imponendis præceptis possunt; atque aded res injustas exigere; videtur illis, quorum interest, licere, cum obedientiam negare; tùm, si urgeantur, aliorum opem implorare. Hac, ut opinor, ratione permoti sunt, qui primùm Judices sæculares in causis Ecclesiasticis appellarunt; quasi jure naturæ sibi fas esset adversus manifestas injurias à superioribus Ecclesiasticis, imò à supremo Pastore illatas, invocato potestatis sæcularis auxilio se tueri.

2. In-